

**Quickscan natuurtoets
sloop, renovatie en nieuwbouw
Ganskuijl, Amersfoort**

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in
het kader van natuurwet- en regelgeving*

Colofon

Titel: **Quickscan natuurtoets sloop, renovatie en nieuwbouw Ganskuijl, Amersfoort**

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 12-406

Status: Conceptrapport

Datum: 11 januari 2013

Auteur: Ing. M. (Martijn) Bunschoek

Veldonderzoek: Ing. M. (Martijn) Bunschoek

Eindredactie: Drs. I. (Iwan) Veeman

Opdrachtgever: De Alliantie Ontwikkeling

EcoGroen Advies BV

Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2013)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Bunschoek, M. (2013). Quickscan natuurtoets sloop, renovatie en nieuwbouw Ganskuijl, Amersfoort; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 12-406. EcoGroen Advies, Zwolle.

Inhoud

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding.....	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie.....	1
1.3	Geplande inrichting en werkzaamheden.....	2
1.4	Algemene opzet.....	2
2	Gebiedsbescherming	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet	3
2.3	Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte	3
3	Flora en fauna van het onderzoeksgebied	5
3.1	Toetsingskader	5
3.2	Onderzoeksmethodiek	5
3.3	Flora en vegetatie	5
3.4	Vleermuizen.....	5
3.5	Overige (grondgebonden) zoogdieren.....	6
3.6	Broedvogels	6
3.7	Overige soortgroepen.....	7
4	Geraadpleegde bronnen	8

Bijlage

Bijlage 1:	Wettelijk kader
-------------------------	-----------------

Samenvatting en conclusies

Aanleiding en doelstelling

Voorliggende quickscan natuurtoets is uitgevoerd voor de Alliantie Ontwikkeling (contactpersoon: mevr. S. van den Eijnden - Rooijackers). De natuurtoets is noodzakelijk ten behoeve van de beoogde sloop en renovatie van bebouwing en het kappen van beplanting in de wijk Ganskuijl te Amersfoort.

De Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek worden, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, de consequenties in beeld gebracht van de geplande ingrepen en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

Gebiedsgericht natuurbeleid

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom van Amersfoort en maakt geen onderdeel uit van de EHS, Natura 2000-gebied of een Beschermd Natuurmonument. De ingreep vindt lokaal plaats binnen de bebouwde kom en er worden geen uitstralende effecten verwacht met negatieve effecten op de te beschermen waarden in omliggende natuurgebieden.

Aangetroffen en te verwachten beschermde soorten

Onderstaand worden de bevindingen kort weergegeven:

- Er zijn geen beschermde of bedreigde planten in het plangebied aanwezig of te verwachten;
- In het plangebied kan de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen niet worden uitgesloten in de aanwezige bebouwing. Naar verwachting zijn in het plangebied geen onmisbare vliegroutes en is geen belangrijk foerageergebied aanwezig. Aanwezigheid van verblijfplaatsen van zwaardere beschermde zoogdieren (anders dan vleermuizen) is niet binnen het plangebied aangetoond of te verwachten;
- In het onderzoeksgebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde, grondgebonden zoogdiersoorten te verwachten;
- In het plangebied kan de aanwezigheid van jaar rond beschermde nestplaatsen van Gierzwaluw en Huismus niet op voorhand worden uitgesloten;
- In het plangebied is een aantal algemene broedvogels van de bebouwde omgeving broedend te verwachten;
- In het plangebied is overwintering te verwachten van enkele algemene en laag beschermde amfibieën. Zwaardere beschermde soorten worden niet verwacht;
- Er zijn geen reptielen of beschermde vissen en ongewervelden aangetroffen en/of te verwachten. Geschikte biotopen voor deze soortgroepen ontbreken.

Vervolgtraject en mitigerende maatregelen

- In het plangebied kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen niet op voorhand worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek in de activiteitsperiode van vleermuizen (met name mei – september) zal daarom uitsluitend moeten geven of vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn in het plangebied. Tijdens dergelijk onderzoek wordt ook de functie van de aanwezige verblijfplaatsen in beeld gebracht.
- Omdat nestplaatsen van zowel Gierzwaluw als Huismus niet kunnen worden uitgesloten in het plangebied wordt aanvullend onderzoek in de periode maart – juli noodzakelijk geacht.
- Bij de beoogde plannen verdwijnen mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren en amfibieën. Voor deze tabel 1-soorten geldt in geval van ruimtelijke ontwikkelingen automatisch vrijstelling van de ontheffingsplicht;
- Schade aan algemene en laag beschermde zoogdieren en amfibieën kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart - augustus). De minst schadelijke periode is september - november (mits vorstvrij);
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na eind juli of het onderzoeksgebied te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedssfeer van de plannen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Voorliggende quickscan natuurtoets is uitgevoerd voor de Alliantie Ontwikkeling. De natuurtoets is noodzakelijk ten behoeve van de beoogde sloop en renovatie van bebouwing en het kappen van beplanting in de wijk Ganskuijl te Amersfoort.

De Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek worden de consequenties in beeld gebracht van de geplande ingrepen en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

1.2 Situatie

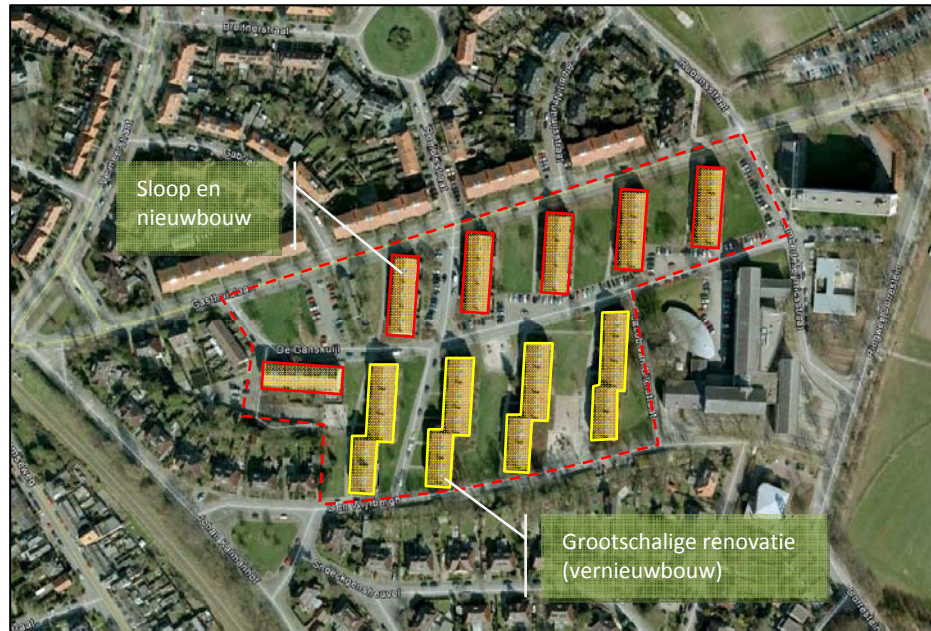
Het plangebied ligt in de bebouwde kom van Amersfoort tussen de Gasthuislaan en de Den Wijnberg. Het plangebied bestaat uit tien lage flats (drie woonlagen), parkeerplaatsen en plantsoenen aan weerszijden van de centraal gelegen straat de Ganskuijl. De binnen de begrenzing van het plangebied gelegen kapperszaak aan de Gasthuislaan vormt in principe geen onderdeel van de plannen. Permanent oppervlaktewater ontbreekt in het plangebied.

Figuur 1.1: Ligging plangebied (geel omlijnd) in de bebouwde kom van Amersfoort.

1.3 Geplande inrichting en werkzaamheden

De Alliantie is in samenwerking met de gemeente Amersfoort voornemens rond de Ganskuijl een deel van de aanwezige flats te slopen en te vervangen door nieuwbouw en een ander deel van de flats grootschalig te renoveren (vernieuwbouw). Zie ook onderstaande figuur 1.2. De exacte invulling van het toekomstige plan is nog niet bekend.

Figuur 1.2: Kaart plangebied met daarop de beoogde ingrepen (rood = sloop en nieuwbouw / geel = grootschalige renovatie) in Ganskuijl weergegeven.

1.4 Algemene opzet

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op één locatiebezoek en bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen). Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingreep in het onderzoeksgebied, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgericht natuurbeleid uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en welke mitigerende (verzachtende of inpassings) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te kunnen voorkomen.

2 Gebiedsbescherming

2.1 Inleiding

In dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin o.a. opgenomen de Vogel- en Habitatrichtlijn;
- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, in omgevingsvisies of streekplannen uitgewerkt voor bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ganzengebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten.

2.2 Natuurbeschermingswet

Natura 2000-gebieden

De planlocatie ligt ruim 9 kilometer ten zuiden van Vogelrichtlijngebied Arkemheen. Het gebied is aangewezen voor de niet-broedvogelsoorten Kleine zwaan en Smient en daarnaast is Bittervoorn als complementair doel opgenomen in het aanwijzingsbesluit.

Gezien de grote afstand en tussenliggende barrières (o.a. infrastructuur, bebouwing) ontbreekt een belangrijke ecologische relatie tussen het plangebied en Arkemheen. Met andere woorden, het plangebied is niet bepalend voor het behalen van de instandhoudingsdoelen die zijn opgesteld voor Natura 2000-gebied Arkemheen. Geconcludeerd wordt dan ook dat als gevolg van de plannen geen negatieve effecten op dit gebied en verder weg gelegen Natura 2000-gebieden zullen optreden.

Beschermde Natuurmonumenten

Het dichtst bij gelegen Beschermde Natuurmonument zijn de Schoolsteegbosjes bij Leusden. Deze bosgebiedjes liggen een kleine drie kilometer ten zuidoosten van het plangebied. Gezien de grote afstand en tussenliggende barrières (o.a. infrastructuur, bebouwing) ontbreekt een belangrijke ecologische relatie tussen het plangebied en het Beschermde Natuurmonument. Geconcludeerd wordt dan ook dat als gevolg van de plannen geen negatieve effecten op dit Beschermde Natuurmonument zullen optreden. Een vervolgtraject in het kader van de Natuurbeschermingswet wordt dan ook niet noodzakelijk geacht.

2.3 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De Structuurvisie richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling wordt de EHS gerealiseerd en worden ondermeer ganzenfoerageer- en weidevogelgebieden aangewezen.

Door het rijk en provincies is een beleidskader opgesteld met de spelregels die gelden bij ingrepen binnen de EHS. In dit beleidskader is aangegeven dat ingrepen met significante negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS alleen onder voorwaarden worden toegestaan. In dit kader moet allereerst in beeld worden gebracht wat de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in of nabij het plangebied zijn. Provincies hebben het rijksbeleid doorvertaald in het provinciaal beleid.

Binnen de EHS geldt de 'Nee, tenzij'-benadering. Dit houdt in dat een bestemmingsplanwijziging niet mogelijk is als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang.

Op basis van de digitale natuurbeleidskaart van de provincie Utrecht (Streekplan 2005-2015 overgenomen in structuurvisie) blijkt dat het plangebied geen onderdeel uitmaakt van de EHS. Het dichtstbijzijnde gebied dat is aangemerkt als EHS ligt circa 150 meter ten oosten van het plangebied en betreft een ecologische verbindingszone langs de Heiligenbergerbeek.

Door de plannen vindt naar verwachting geen aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS plaats. Een vervolgtraject in het kader van de EHS wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

3 Flora en fauna van het onderzoeksgebied

3.1 Toetsingskader

De Flora- en faunawet verplicht een ieder die ruimtelijke ingrepen of andere activiteiten wil ontplooiën, na te gaan in hoeverre dit negatieve effecten kan hebben op van nature in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten – ongeacht of deze beschermd zijn of niet. De zorgplicht van artikel 2 uit de Flora- en faunawet stelt dat optredende negatieve effecten zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd dienen te worden. Voor schade aan juridisch zwaarder beschermde soorten kan de aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet bij het Ministerie van EZ noodzakelijk zijn. Voor meer informatie over het wettelijk kader van de Flora- en faunawet, wordt verwezen naar bijlage 1.

3.2 Onderzoeksmethodiek

Op 4 januari 2013 is een veldbezoek in het onderzoeksgebied uitgevoerd. Bij het bezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (zogenaamde tabel 2- en 3-soorten). Hierbij is rekening gehouden met alle soortgroepen, maar op basis van de terreingesteldheid heeft de nadruk gelegen op broedvogels (met jaarrond beschermde nesten) en vleermuizen. Daarnaast is op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en expert judgement, een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In dit hoofdstuk worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het onderzoeksgebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst kort toegelicht.

3.3 Flora en vegetatie

Het plangebied is grotendeels bebouwd en verhard. De groene elementen in het plangebied bestaan uit gazon, plantsoen bestaande uit grondbedekkers en enige verspreid staande (uitheemse) struiken en bomen. Aan de Jacob van Blierstraat staat een oudere Beuk.

Beschermde en bedreigde planten zijn niet aangetroffen op en rondom de planlocatie. Gezien de aangetroffen soortensamenstellingen en de terreingesteldheid wordt ook niet verwacht dat beschermde of bedreigde plantensoorten binnen de invloedssfeer van de plannen voorkomen. Het nemen van vervolgstappen is voor flora dan ook niet noodzakelijk.

3.4 Vleermuizen

Het is belangrijk om voorafgaand aan ruimtelijke ontwikkelingen duidelijkheid te hebben over het al of niet voorkomen van vleermuizen. Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn opgenomen in de Europese Habitatrichtlijn en zodoende strikt beschermd. In de praktijk houdt deze beschermingsstatus in dat vaste verblijfplaatsen van vleermuizen niet verstoord of vernietigd mogen worden en dat in geval van onvermijdelijke schade ontheffing aangevraagd moet worden bij het Ministerie van EZ. Daarnaast kunnen er mitigerende of compenserende eisen gesteld worden aan de uitvoering van de plannen.

In de tien flatgebouwen in het plangebied kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen niet op voorhand worden uitgesloten. De (eventuele) verblijfplaatsen bevinden zich in de aanwezige spouwmuur en/of ruimten achter het dakbeschot. Deze ruimten zijn bereikbaar via kapotte dakpannen, open stootvoegen, verdwenen voegwerk en barsten in het metselwerk. Aanvullend onderzoek in de activiteitsperiode van vleermuizen (met name mei – september) zal daarom uitsluitel moeten geven of vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn in het plangebied.

Tijdens dergelijk onderzoek wordt ook de functie van de aanwezige verblijfplaatsen in beeld gebracht.

Er worden door de plannen naar verwachting geen opgaande lijnvormige structuren verwijderd die voor vleermuizen van belang kunnen zijn als vlieg- en/of jachtroute en er worden geen essentiële foerageergebieden verstoord of vernietigd. Het plangebied zal ook na de ingrepen geschikt foerageergebied voor vleermuizen blijven vormen.

3.5 Overige (grondgebonden) zoogdieren

Zwaardere beschermde soorten

Aanwezigheid van zwaardere beschermde grondgebonden zoogdiersoorten als Eekhoorn en Steenmarter (beide Ff-wet tabel 2) kan worden uitgesloten omdat van deze soorten geen sporen (nesten, vraatsporen en keutels) aangetroffen of potentiële verblijfplaatsen zijn aangetroffen in het plangebied.

Algemeen

In het plangebied is een aantal vaste verblijfplaatsen van laag beschermde zoogdiersoorten aangetoond of te verwachten, namelijk Huiszittende muis en Egel. Bij de ingrepen gaan mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van deze algemene en laag beschermde zoogdieren verloren. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van verplichte vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde is.

Schade aan genoemde algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart - augustus). De minst schadelijke periode is september - november (mits vorstvrij).

3.6 Broedvogels

Aangezien dit een quickscan betreft en het veldbezoek is uitgevoerd buiten het broedseizoen van de meeste vogelsoorten, was geen broedvogelinventarisatie mogelijk. Op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (verspreidingsatlassen en internet) en expert judgement is echter wel een goede uitspraak te doen over de te verwachten soorten.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

In augustus 2009 is door het Ministerie van LNV de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' uitgebracht, waarin is aangegeven welke nestplaatsen en hun functionele omgeving jaarrond beschermd zijn. Het betreft in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

De flatgebouwen in het plangebied hebben potentie als broedlocatie voor Gierzwaluw. Nestplaatsen van deze soort zijn met name te verwachten in de aanwezige pannendaken maar mogelijk zijn ook elders in de bebouwing nestplaatsen te vinden. De nestplaatsen worden bereikt via kapotte dakpannen of gaten en scheuren in muren. Naar verwachting is de bebouwing in het plangebied te hoog als broedplaats voor Huismus. Huismussen broeden namelijk graag in de nabijheid van beplanting (veiligheid) en foerageergebied. Naar verwachting zijn deze voorwaarden (door de hoogte van de bebouwing) niet aanwezig in het plangebied. De aanwezigheid van nestelende Huismussen is echter op basis van een eenmalig winterbezoek niet met zekerheid uit te sluiten.

Omdat nestplaatsen van zowel Gierzwaluw als Huismus niet kunnen worden uitgesloten in het plangebied wordt aanvullend onderzoek in de periode maart – juli noodzakelijk geacht.

Overige broedvogelsoorten

Gezien de terreingesteldheid zijn in het plangebied broedvogels te verwachten van de bebouwde kom als Merel, Houtduif, Vink, Witte kwikstaart, Turkse tortel, Kauw, Zwartkop, Roodborst, Winterkoning en Heggenmus. Tijdens het veldbezoek waren door het zachte

winterweer al veel Kauwtjes actief in het plangebied, meerdere paren inspecteerden de schoorstenen (potentiële broedplaatsen).

Alle broedvogels zijn gedurende hun broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor verstoring tijdens het broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Voor de meeste soorten kan de periode maart tot half juli worden aangehouden als broedseizoen. Er wordt echter geen standaardperiode gehanteerd voor het broedseizoen, maar het is van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

3.7 Overige soortgroepen

Aangezien permanent oppervlaktewater ontbreekt in het plangebied is de aanwezigheid van vissen en voortplanting van amfibieën uitgesloten. Wel kunnen kleine aantallen algemene amfibieën overwinterend worden aangetroffen in onder de aanwezige beplanting. Het gaat hier om algemene en laag beschermde soorten als Bruine kikker, Kleine watersalamander en Gewone pad (Ff-wet tabel 1-soorten).

Bij de realisatie van de plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van genoemde laag beschermde amfibieënsoorten verloren gaan. Voor deze soorten geldt echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van verplichte vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde is.

Schade aan genoemde algemene en laag beschermde amfibieën kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart - augustus). De minst schadelijke periode is september - november (mits vorstvrij).

Gezien de terreingesteldheid van de onderzoekslocaties en bekende verspreidingsgegevens, kan verder worden geconcludeerd dat er geen reptielen en beschermde dagvlinders, libellen en overige ongewervelden aanwezig en te verwachten zijn.

4 Geraadpleegde bronnen

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Dienst Regelingen (2009a) Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.

Dienst Regelingen (2009b) Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

Assema, R. van & Bureau Waardenburg (2011). Stand van de natuur in Amersfoort. Gemeente Amersfoort

Hustings, F.J. & J.W. Vergeer (red.), 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels (1998-2000). KNNV-Uitgeverij.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV (2009). Natura 2000-gebieden.
(<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k>)

Provincie Utrecht – Webkaart provinciaal natuurbeleid
(<http://www.provincie-utrecht.nl/loket/kaarten/geo/ecologische-0/>)

RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).

www.waarneming.nl

www.ravon.nl

BIJLAGE

BIJLAGE 1: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken (EZ), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (onder andere *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóór laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

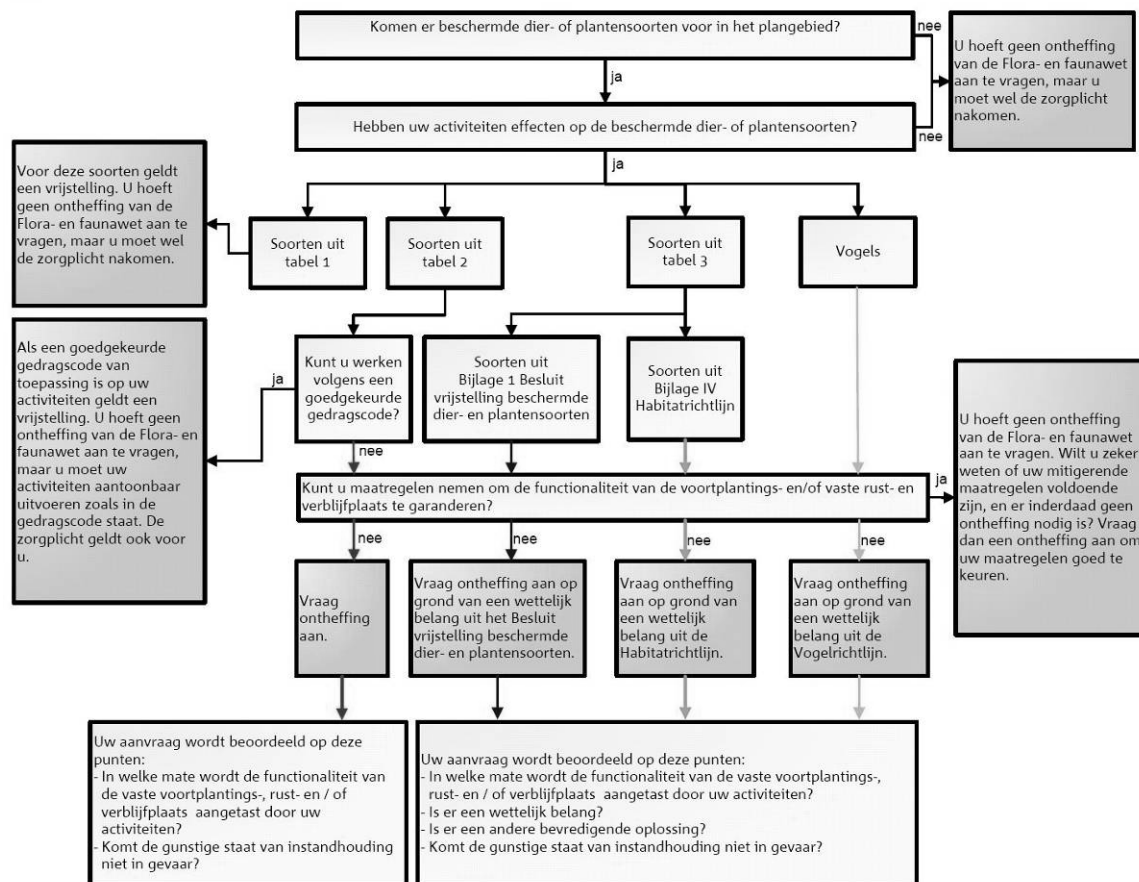
- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels¹.

Toetsingsschema Flora- en faunawet (Bron: Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet).

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.